చిన్నకథ

చేతికర్ర ★★

శ్రీ

మురయా

ఆ చేతికర్ర ఎంతో అందంగా కన్పించింది. నన్ను ఎంతో ఆకర్షించింది, కన్పించింది. నేనా వైపుకు అంతగా ఆకర్షింపబడినానేగాని, నేను లోలోపల మధనపడుతున్నాననిగానీ నాకే ఏ కొంచెమూ తెలియకుండానే నన్ను కొంచెం బాధ పెట్టింది. ఆ బాధ ఖేదం,ఇంటివల్ల కలిగింది అని తేల్చి చెప్పుకోలేకపొయ్యాను దాని నేటి వరకూ.

చివరకు మాటల సందడిలో మా శాస్త్రి తోనే అనేశాను. "అది చాలా బాగుంటోంది అని. అది అంత బదిగా కన్పించడానికి ముఖ్య కారణం—ఆ చేతికర్ర ఆ అందమైన అమ్మాయి హస్తాన్ని అలంకరించి పుండడమేకాని మరోటే కాదు ఆతను నాతో వాదానికి దిగాడు. అవగణన చేశాడు కూడా.

"అబ్బే అదేంమాట. చూడు—అల్లా దాని వంక ఒకసారి నింపాదిగా చూడవయ్యా పైనుండి క్రింది దాకా అందమైన చారలు ఆ చారలను కప్పే కప్పుకుండా పుండే నున్నగా—కన్పించే కున్నన్న ఆ వాల్నీయుపూత మెక్కిలి ఆకర్షణీయంగా వున్నదనీ—క్రింది భాగాన, అమరు అరిగిపోకుండా వేసివున్న వెండిపూత రేకూ పైభాగంలో వంపు చివర నేర్పుగా అమర్చబడివున్న సింహము శిరస్సూ ఆ చేతికర్రకు ఎంతో శోభనిచ్చినట్టున్నాయనీ చెప్పాను.

ఆ కర్రను గాలిలో ఆడిస్తున్నప్పుడు నన్నుని ఎండ పొడలో నిగ నిగ మెరసిపోతున్నదనీ, ఆ మెరుపోపడం తరగకన్నియలు లీలగా విలాసంగా తుషారపు ముసుంగులు ధరించినట్లూ ఏటి ఒడ్డున శిలా వేదికను తాకి వాటిపై వాల్యాంచేసి పోతున్నట్లుగా, పరిటేలో చిన్న యుద్యానగానలు ఒకసారి నిటారున నిలచి ధగ ధగ లాడి పోయి ఒరిగి—ఎరిగి పోతున్నట్లుగా వున్నదనీ నేను ఎంతో సంబరపడుతూ చెప్పుకొన్నాను. అతను ఎటో చూస్తూ నిన్నా నీ మాటలు.సైగా నివరకు "అయిందా" అని ఆగి నా వంక చూస్తూ "అబ్బే నీదంతా వూహ. కాని ఆ చేతికర్రలో మాత్రం అంత విశేషమేమీ లేదు. కాకపోతే—" అంటూ మళ్లీ ఆ అభిప్రాయమే వెలిబుచ్చాడు.

నే నొకసారి ఆమె వంక నిదానంగా చూచాను. అతను చెప్పిన కారణంకూడా తప్పుకాదులే అని పించింది. నాకు కాకపోయినా ఇతరులకైనా అల్లా అనిపిస్తుంది కదా అని తోచింది.

ఆ అమ్మాయి నిజంగా అందమైనదే. విశాలమైన నల్లని కళ్లు—ఆ కళ్ల లెల్లని వెన్నెల్లో నల్ల కలువల్లా కాంతిమంతంగా కన్పిస్తున్నాయి. ఆ కళ్లల్లో నన్నని నీలినీడల వెన్నుల నుండి ఏదో ఆకర్షణ తొంగి చూస్తున్నది. పచ్చని శరీర ఛాయ. నిండైన నిగ్రహం. అందరినీ వెక్కిరిస్తూ మనుకొనో ఏమో నిటారుగా కోటిలేకి పట్టున్న ముక్కూ, అందమైన పెదిమలూ—ముద్దెరువులా పాలిటువడి ఎరుపూ నలుపూ రంగులు మేళవించిన రేఖలులాగా వున్నాయి.

క్రొత్తగా వచ్చిన—మన్మథ యువకుడు నన్నని పుట్టిన పారవంటి పూదారంగు జాకెట్టు లోపలి నల్లటి జాకెట్టు వేసుకొని—ఆ జాకెట్టు వెనుక భాగం నుండి (నేలడుతున్న) పట్టుకుచ్చు జడలో పోటీ పడుతుండగా పుల్లా పొంగా ఊగూ ఇటూ తిరుగుతూ అందరితో ఏదో మాట్లాడేస్తూ వుంటే ఆమె ఎవ్వరి దృష్టిని ఆకర్షించలేదు గనుక. అందుకే మా శాస్త్రి దృష్టిని ఆకర్షించింది. ఏమైనా అతను సత్యమైన మాటే అన్నాడు. ఆ అమ్మాయి ముమ్మాటికీ అందమైనదే. ఆమె చేతిలో వున్నది కనుకనే ఆ చేతికర్రకు అంత అందం వచ్చింది. చివరకు అతని వాదన కేవలం విర్రోతుకం కాదని అనిపించింది. కాని నాకు కలిగిన బాధ మాత్రం ఏ కొంచెమూ తగ్గలేదు సరికదా అది రెండింతలై కూర్చున్నది.

నేను వుండబట్టలేక ముందుకు నడిచాను. అతను ఒకసారి నా వెయ్యి లాగాడు. కాని నేను చేసుకొని అంతలో అతని విషయం జ్ఞాపకం వచ్చి అతను ఆమె వున్న ప్రదేశానికి చేరుకొనేటికి అతనే వంక చూస్తూ "ఈయన్ను నీవు ఎలా పరిచయం చెయ్యగలవు? [illegible] శాస్త్రిగారు. మనది నాన్నగారు [illegible] శాస్త్రి గారు. [illegible] "అయితే [illegible] ఆయనతో పూర్వపరిచయముందా? [illegible] అని అడిగాను. [illegible]

ఈ సారి అతను [illegible] ఏదో కేవలం మర్యాదపోలా చేసుకుగా అనిపించింది కన్నుటే ఆమె చెయ్యిపట్టుతో కొంచెంసేపు కూడా నాకు కన్పించలేదు. నాకు రేపు పాలుపోలేదు "కాని పర్వాలేదా బాగా లేదేమిటి" అన్నది నవుతూనూ అయిదు ప్రేమకు వెళిపోతూ. ఆ మాటలు ఆమె చెప్పేదిగా అన్నా నిపించే లాగానే అన్నది.

అతను ఆమె వంక ఒకసారి ఓరగా చూశాడు. ఆమె నవ్వుతూ నిన్నుంది.

నా ఆశ్చర్యానికి అంతులేకపోయింది. ఆరెరె! ఇదేమిటి పరిచయం అవుతుందనగానే ఈ ఇద్దరూ ఇంత విముఖం, వింతగా ప్రవర్తిస్తున్నారు. ఇంత సేపు అంత మర్యాదగా ప్రవర్తించిన ఆ అమ్మాయి అంతలో అలా ఎందుకనేసింది. "కొంచెం పనిపడ్డాను. అనిపించింది. కొంతసేపు నుంచుండ్డాను. అంతలో పుంజుబిల్లలేక అడిగేశాను.

"అయితే నేనేగా పరిచయం—నారి రచనలు చదవలేదా మీకు. అసలు ఆయనతో మీకు ఇంతకు ముందే పరిచయం వుందా ఏమిటి?" అని.

"అవ్వే! నాకు ఆయనతో పూర్వం పరిచయం లేదులెండి.ఆయన రచనలు అసలు నేను చదవను" అన్నది కొంచెం దుడుకుగా."అదేమిటండి నాకు పరిచయం వుందే—ఆయనతో పూర్వపరిచయమూలేక—వారి రచనలూ చదవక ఆయన్ను—" అని ఆగిపోయాను.

"ఆవేశంకి— పాయింత్రం ఆయనగారు నన్నూ నే మా అందరి ఎదుటా ప్రకటించిన మనిషిలు అభిప్రాయాలు—అయినా క్షమించండి-- మీ ముందు పొరపాటున నన్నేశాను" అన్నది. నాకు బొత్తిగా మతి పోయింది.

ఏళ్ళింతా కలిసి నన్నేదో అలలు పట్టిస్తున్నారా ఏమిటి చెప్మా అని అనుమానం కలిగింది. ఏదో ఆ చేతికర్రకైన మోజు కలిగి ఆమెను కాస్త పల్కరించి అది ఎక్కడ కొన్నదో ఏమిటో అడిగి తెలుసుకొందామని నేను ప్రయత్నం చేయనన్నే ఆగాలా ఎదురైనేమో అని నాలో నేనే మథన పడ్డాను. "ఏమిటో కాస్త వివరంగా చెబుదురూ! అర్థం కాక చస్తున్నా" అన్నాను నేనే చివరకు. ఆమె ఏదో చెప్పబోయేసరికి "రావయ్యా పోదాం. నేను అంతా సవిస్తరంగా చెబుతాను" అన్నాడు శాస్త్రి. "ఆయనకెందుకాక్రమ నేనే చెబుతాను. ఆడవాళ్లకు నవీన విద్య నుపికిరాదులు. చదువుకొన్న ఆడవాళ్లకు మర్యాదలు తెలియవులు.—అని ఇంకా ఏమేమో చెప్పబోతూనే వెందుకు చెప్పడం అదుగో మీ ఆడవాళ్లు వస్తున్నారుగా—అవిస్తే ఆడగండి" అన్నది గుసగుసగా. చెప్పేదేదో పూర్తిగా చెప్పేస్తే బాగుండు. అసలీ ఆడవాళ్ల సంభాషణ తీరే ఇది అనిపించింది నాకు. ఇంతలో కాస్త హడావిడిగా నలుగురైదుగురు ఆడవాళ్ళతో కలసి వదినలతో సరాసాలాడుతూ మా సతీమణిగారు మా ప్రక్కగా వెళుతూ ఒక్క క్షణమాగి నన్ను పల్కరించకుండా "రండి జలజమ్మగారూ రండి—స్నానాలు పూర్తి చేసుకొని త్వరగా లగ్నానికి తెమలాలి. మీరు మా కంటే ముందుగా బయలుదేరి వచ్చి ఇంకా ఇక్కడే నిలబడ్డారేం. సరే సరే వీళ్ళతో పెట్టుకొన్నారా. ఆలస్యమైపోతుంది. వీ రేమా తమరే కొత్త కావ్యం నివసనీ,మా అన్నగారేమా తన నివర్యక వ్యాసం వినేసనీ ఇక్కడే గోష్ఠి పెట్టేయగలరు." అన్నది నవ్వుతూ జలజ చెయ్యి పుచ్చుకొని లాగుతూ.

నాకు చెడ్డ చిరాకు వేసింది. ఆవిడగారికి కూడా ఇప్పుడే దొరకాలీ— వేళాకోళం చెయ్యడానికి సమయం అనిపించింది. నే నేదో అందామను కొంటుండగానే—"నమస్కారమండి వెళ్లొస్తాను" అన్నది జలజ ఆ చేతికర్రను ఆటూ ఇటూ వూపుకొంటూ వెళ్లిపోతూ.

మా శాస్త్రి "శుభం" అన్నాడు. జలజ ఒక సారి మూతి ఎరిపి వకకకా మా ఆవిడతో వెళ్ళిపోయింది. మా ఆవిడ వెళుతూ వెళుతూ పెద్ద దాన్ని నాకు వప్పగించి వెళ్లింది. అది వాళ్ల అమ్మ దగ్గర వుంటే వెంట నడుస్తూంది. నా దగ్గర వుంటే ఎత్తుకోమంటుంది. పీకరు త్రుప్పు మంటుంది.

నేను దాన్ని ఎత్తుకొని ముద్దులాడుతూ కొంతసేపు జరిగిన విషయమే సవరదిపొయ్యాను. రెండు నిముషాల తర్వాత "ఏమయ్యా శాస్త్రీ!" అని ఇటు తిరిగేసూస్తే అత నక్కడ లేదు. పైన చివరి మెట్టుపీద కన్పించాడు. అప్పుడే ఎప్పుడు వెళ్లిపోయాడో అని ఆశ్చర్యపడుతూ అక్కడే నిలబడిపోయాను వాలాసేపు.

ఆ రాత్రి పడుకొందు గంటలవాకా ఈ విషయాలు తెలుసుకోడానికి ఏమాత్రం వీలు చిక్కలేదు. అంతా పాడావిడే.

ప్రొద్దుట ఎప్పుడో నెల్లూరులో ప్రత్యేకంగా నిర్చాలు చేసుకొన్న బస్సులో బయలుదేరి పాయంకాలం కావస్తుండగా దిగువ తిరుపతి చేరుకొన్నాం. అక్కడ్నించి పాదవిహార దేవస్థానం వారి బస్సులో పడి కొండపైకి చేరుకున్నాం. కాఫీలా లేవు, టిపెనూ లేవు.

ఎనుప తిరుపతి చేరుకొనేసరికి అరయ్యింది. మా సామాన్లన్నీ రెండు బంగళాల్లో ఏడేసు కొన్నాము. ఆ రెండు బంగళాలూ క్రొత్తగా కట్టినవి. ఒకటి క్రిందుగా మరోకటి అరవై డెబ్బై గజాల దూరంలో ఎగువన. ఆ రెండూ వెళ్లినవారి కోసం ప్రత్యేకించి ఇచ్చారు. దేవస్థానం వారు.

మొగపెళ్లివారని — ఆడపెళ్లివారని— పెద్దగా పట్టింపులూ అనీ లేవు గనుక అనుకూల్యాన్నిబట్టి ఆ రెండిండ్లలోనూ ఏదో సామాన్లు పద్దుకొన్నాము. పెళ్లివారము అంతా కలిసి యాభై అరవై మందిమి వేసాము. పైగా ఇరువైపుల బంధువులమూ కాక స్నేహితులుగా కావడంచేత ప్రత్యేకంగా మర్యాదలు జరుగవలసిన అగత్యం లేకపోయింది. నేనూ మా శాస్త్రీ మా బెడ్డింగులు క్రిందవున్ను బంగళాలోనే ఏడేయించాము సాయంత్రం అక్కడికి వచ్చినప్పుడు.

ఆ రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు లగ్నము, పది గంటలకు డిన్నరు. అయితే చాలా ఆనందంగా, హాయిగా గడిచిపోయింది. ఎవరిపట్టుకు వాళ్లకు ప్రక్కనున్న వాళ్ళనో, కాస్త వరస కలిసిన వాళ్ళనో ఏగతాళి చేయడంతో సరిపోయింది. పదకొండు గంటలకు ప్రక్కల ఏర్పాట్లు చూచుకొందామని అంతా బెడ్డింగులు ఏడేసుకొన్న తావులకు చేరుకొన్నాము. నేను చివరకు ఒంటరిగా క్రింది బంగరా ముందు వరండాలో పడుకోవలసి వచ్చి నట్టు కన్పించగానే నాకు కొంచెం కష్టంవేసింది. ఆడవాళ్లంతా కబురాలా తలుపులు వేసుకొని కిటికీలు తెరచుకుని లోపల చేరుకొన్నారు. నా బెడ్డింగు పరచి పుంచినీళ్లు అక్కడే పెట్టి పెద్ద దాన్ని నిద్రపుచినా ప్రక్కలోనే పడుకోపెట్టి మా ఆవిడ లోపలకు వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు జ్ఞానకం వచ్చింది శాస్త్రి విషయం. సాయంకాలం నాలోపాటు బెడ్డింగు ఇక్కడే దింపుకొన్నాడే మరి పడుకోడానికి ఎందుకు రాలేదా? అసలు ఇంతకూ ఇతనికీ ఆ జలజకూ కలహం ఎందుకు వచ్చింది-అని ఆలోచిస్తూ వుండగా మా వెంట వచ్చిన నౌకరు సేరినాయుడు ఎవరిదో బెడ్డింగు తీసుకొనివచ్చి నాకు.ప్రక్కగా ఏడేసి "మీ కేవైనా కావాలాండీ?" అని అడిగాడు. నా కేం అక్కర్లేదు గాని ఇక్కడ నువ్వు కాసేపు కూర్చో—నే నోసారి అల్లా పైకి వెళ్లి వస్తా" అని చెప్పి నేను బయలు దేరి వెళ్లాను.

శాస్త్రి అక్కడే పడుకొన్నాడు.

అతను ఏదో ఆలోచిస్తూ తాపీగా సిగరెట్టు కాల్చుకొంటున్నాడు. నేను వెళ్ళి దగ్గర కూర్చున్నా.

"ఏమిటి సంగతి? ఇక్కడ తేరాపే?" అని అడిగాను.

"అవును. చివరకునా భేరి గెల్చారుగా" అన్నాడు.

అతని ధోరణి చూస్తే అత నింకా కోపంగానే ఉన్నట్టు కన్పించింది.

"అసలు జరిగిన విషయమేమో కాస్త వివరంగా చెప్పు" అన్నాను నేను, రెండు మూడు నిముషాలు మౌనంగా గడిపిన తర్వాత.

"ఏం నీ కిప్పుడు తీరుబాటెంద కనుక్కో దానికి—" అన్నా డతను.

అతడ్ని ప్రసన్నుణ్ణి చేసుకోడానికి ఏదోసాను నిముషాలుపట్టింది.లోపలకువెళ్ళి తాంబూలమూ, మా కొత్త బావగారికి దగ్గరఉన్న స్టాకులోనుండి ఒక గోల్డ్ ఫ్లేకు సిగరెట్టు పెట్టి, మా పెద్దమ్మ దగ్గరనుండి బకసిండు అగ్గిపెట్టె—ఇవన్నీ సంపాదించి మా శాస్త్రికి సమర్పించుకొన్నాను. లోపలకు వెళ్ళినప్పుడు మా అక్కమ్మతో కూడా ఈ విషయం కొంత కదిపి జరిగిన తగవూ సంగతి కొంత భోగట్టా రాబట్టి తిరిగి శాస్త్రివద్ద కాసేపు కూర్చున్నాను.

అతనూ చెప్పాడు. తన దృక్పథంలోనుండి చూస్తూ, ఇతరుల తప్పిదాలను సూచించాడు.

నేను శాంతంగా ఓపిగ్గా అతను చెప్పినదంతా విన్నాను.

సాయంత్రం సామాన్లు అక్కడ ఏడేయించి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

సగంకంటే తక్కువ ధరకు

అంకా 15రోజులు వరకు మాత్రమే అన్ని వాచీలు సరికొంత్త ఫ్యాక్టరీలలో తయారవుతున్నవి.

ప్రతిదీ 10 సం.లు గ్యారంటీ

ఉచితం: ఒకేసారి 3 రిస్టువాచీలుకొంటే ఒక రిస్టువాచి, రెండు రిస్టువాచీలకు ఒక పాకెట్ వాచి, ఒక రిస్టువాచికి ఒక పాంటెక్ చెన్ ఉచితము.

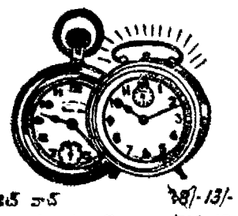

పాకెట్ వాచ్	18/- 13/-
స్టీడియం పాకెట్ వాచ్	32/- 15/-
జర్మనీ క్వాలిటీ	34/- 15/-
సుపీరియర్ అలారం	36/- 17/-

NO. 994 SIZE 9 3/4

21 జా. వాటర్‌ప్రూఫ్ క్రోం	80/- 39/-
21 జా. రోల్డుగోల్డు	86/- 42/-
15 జా. వాటర్‌ప్రూఫ్	75/- 34/-

NO. 995 SIZE 8 3/4

21 జా. వాటర్‌ప్రూఫ్ క్రోం	88/- 42/-
21 జా. రోల్డుగోల్డు	95/- 45/-
17 జా. వాటర్‌ప్రూఫ్	78/- 37/-

NO. 996 SIZE 7 1/2

15 జా. రోల్డుగోల్డు	75/- 35/-
15 జా. 10 మై. క్రోమ్సు	78/- 38/-

NO. 500 SIZE 7 1/2

15 జా. రోల్డుగోల్డు	78/- 36/-
15 జా. 10 మై. క్రోమ్సు	80/- 39/-

NO. 981 SIZE 10 1/2

5 జా. రోల్డుగోల్డు	50/- 24/-
15 జా. రోల్డుగోల్డు	68/- 32/-

PIONEER WATCH Co.
POST BOX NO 11428 (CALCUTTA 6)

భారత తంతి తపాలాశాఖ

మూడు మండలాలుగా విభజింపబడిన గుంటూరు, నెల్లూరు, కడప, చిత్తూరు, అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాలలో 1957-58 సంవత్సరానికి, కర్నూలు యింజనీరింగు డివిజను అంతా, భారత తంతి తపాలాశాఖ పిల్లి ఎగులకు చిన్నవనులు, పోలీసు మరమ్మతులు రు. 5,000/-అంతకుతక్కువ ఖరీదుకలవి నిర్వహించేవిధమైన సీలువేసినకవరుండర్లు స్టేట్ పబ్లిక్ వర్క్సు డిపార్టుమెంటు, హైదరాబాదు సెంట్రల్ పబ్లిక్‌వర్క్సు డిపార్టుమెంటు, మిలిటరీ యింజనీరింగు సర్వీసు, రైల్వేలు మొదలైన వారిచే అర్హులు కాబడిన కంట్రాక్టర్లనుండి కర్నూలు పబ్లిక్ వర్క్సు డివిజన్ యింజనీరు గారిచే కోరబడుతున్నవి. టెండర్లు 24-3-57 వరకు తీసుకొనబడును. టెండరు ఫారములు వివరములు కల సూచనలు ఫారం 1 కి రు. 2/- చెల్లించి అయనవద్దనుండి పొందవచ్చును. DA-80(2)

EXPRESS GROUP PUBLICATIONS.

SUBSCRIPTION RATES IN TERMS OF DECIMAL COINAGE FROM

1st April 1957

INDIAN EXPRESS

	Local & through agents. Rs.	Np.	By post Rs.	Np.
Monthly	3	50	3	75
Quarterly	10	25	11	25
Half-yearly	20	50	22	50
Yearly	41	00	45	00

Single copy 10 Np.

DINAMANI

Monthly	2	50	2	75
Quarterly	7	00	8	00
Half-yearly	14	00	15	50
Yearly	28	00	31	00

Single copy 7 Np. week days. Sundays 13 Np.

ANDHRA PRABHA

Monthly	2	50	2	75
Quarterly	7	00	8	00
Half-yearly	14	00	15	50
Yearly	28	00	31	00

Single copy 7 Np. week days. Sundays 13 Np.

DINAMANI KADIR

Local & Mofussil.

Quarterly	.. 3	00
Half-yearly	.. 5	75
Yearly	.. 11	50

Single copy 20 Np

SUNDAY STANDARD —

Local & Mofussil.

Quarterly	.. 3	00
Half-yearly	.. 5	75
Yearly	.. 11	50

Single copy 20 Np.

ANDHRA PRABHA ILLUSTRATED WEEKLY —

Local & Mofussil.

Quarterly	.. 3	25
Half-yearly	.. 6	50
Yearly	.. 13	00

Single copy 25 Np

వ్యాసపుష్పం

"రంభ" - ఒక రమణీయ కావ్యం

ఊర్వశి ప్రబంధంలోని ఎన్నో కవిత నాన్నా కాక, ఒక నిర్దిష్టమూ, అవ్యక్తమూ అయిన రూపాన్ని—అది కన్నుల్లో, రాముడో ఏదైనా కావచ్చు—భావించుకొని, అత్యభిమానం సంగతి కోసం తన్మయుడై తన్ను తాను అర్పించుకోవడం మధుర భక్తి ప్రతీతమే.

పారిభాషికంగా మధుర భక్తి అయినా కాకున్నా, మహోన్మేషంతో ఒక దేవ రూపాన్ని ప్రేమించి, అందుకై ఏడుపూ వెంటి, ఏయుక్తాత్మలనైనా నిధురగీతులనో, ఆ మనోగతి మధుర భావనతోనే ఆనందం వెంటి అనూహ్య ప్రేమ గీతులనో ఆలపించిన మహోదాత్త హృదయ మీరా.

ఆ రసపుత్రి రాణే గిరిధరునే కోరినది. ఆ వరమునే ఆరాధించింది. ఆ అవిరామనే ప్రభునిగా పన్నుకున్నది. అతనినే ఎలిచి, అతనినే పిలిచి, అతని కోసమే అహోరాత్రులూ అనేవన వెంటినది.

తన్ను తానే అమె "హరీ నైతో ప్రేమ దివానీ మేరీ చరద న జానీ కోయీ" అని ప్రచుర పఱచుకొన్నది.

ఆమె పాటలు మన పల్లె పదాలలోని నిండు గుండెల తేటనూ, విద్య ద్యాగ్గే యకారుల పదాల లోని చేవనూ తమలో కలగలుపుకొని ఎలవులు చిమ్మునవి.

మీరా పాటలు ఉత్తర భారతంలో ఎటు చెవి యొగ్గినా వినిపించే విశ్వజనిన గీతాలు. వానిని శ్రీరామచంద్ర కౌండిన్యగారు తెనుగు చేసుకొని ఈ "తెనుగు మీరా"ను మన కందించినారు.

(తెనుగు మీరా: కర్త: రామచంద్ర కౌండిన్య, ప్రచురణ కర్తలు: ఆంధ్ర హిందీ పరిషత్, హిందీ ప్రచార సభ, హైదరాబాదు.)

మూలంలోని మధురిమనూ, సుగమతనూ, సంగీతాన్నీకూడా ఇందులో తేనలిగినా రసదంలో సందేహం లేదు.

ఎలవు బలిసినప్పుడు వెలువడే లలిత భావనలు ఆలోచన కావలిసే కాని ఊటలిని కావు. వాని నలలంత సులువుగా వెలువడిన పెలయేటి ఊటలా ఉండనిస్తేనే వాని సహజ సౌందర్యం నిలుస్తుంది.

ఇని ముఖ్యంగా గీతాలు కావు. గేయాలు. రాగ తాళ యుక్తంగా ఏ చల్లని వెన్నెలలోనో ఏక తార నీటుతూ హాయిగా పాడుకొని మధుర వేదన నను భవించి తన్మయులు కావలసిన గేయము లివి.

కాబట్టే ఈ పాటలను సుప్రసిద్ధ సంగీత సాహిత్య నవ్యపాదులు శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు స్వరపఱచడంవలన వీని విలువా, ఉప యోగమూ ఇబ్బడి ముబ్బడి అయినది.

ఈ మధుర గేయాలను విరిచి తరచి స్వారస్యం తీయడం కన్నా ఉన్నవి వున్నట్లే ఒకటి రెండు చదివి మానడం మంచి దనుకొంటాను.

"మై విరహిన బైరీ జాగూ" అనే గేయానికి తెనుగు చూడండి:

"విరహిణినే కునుకేని ఎరుగనే
జగము నిదుర గూరేనే"
విరహిణి యీర్ష్యక రంగే మహాలులో
ముత్తెసరుల గూర్చేనే"
విరహిణి యీర్ష్యనా ఎరుకలో మరలు వ
శ్రువుల మాలగ్రుచ్చెనే"
తారల ఎన్నను నిశి గడనేనే
మంచి గడియ మరి వచ్చేనా
మీరా ప్రభు గిరిధారి నాగరుని
గలసి సుకమను తుద నందేనా!!"

అర్థం అటూ ఇటూ మారినదా తూచా తప్పక పాటించబడెనా అన్నది ఇలాంటి మధుర గేయాల విషయంలో అనవసర విచికిత్స.

అనువాదం కేవలం మాటలకు దండాన్వయం రాయడం కాదు. అదొక విశిష్టమైన కళ. అదొక సమాన్యమైన పునస్సృష్టి. ఆ దృష్టితో వీరు రచించిన ఈ ఇరవై ఎనిమిది మీరా పాటల అనువాదాలు 'తెనుగు మీరా' చక్కని గేయసంపుటి. ఈ కవి ఇలాగే అనేకంగా ఉన్న మధుర గీతాలను కూడా అనువదించగలరని ఆశిస్తున్నాను.

శబరి

అమాయికమైన అఖండ భక్తి వాహినికి తలి పెరవంటిది శబరి. రామాయణంలోని ఒక మధుర భావన శబరి. ఆమె భక్తికి పరమావధినే "శబరి యెంగిలిచ్చునా—" అని చెప్పా, "అప్ప రామభక్తి ఎంతో గొప్పరా" అని త్యాగయ్య కీర్తించినాడు.

ఈ మధుర సన్నివేశాన్ని ఆధారం చేసుకొని వింతాదీక్షితులుగారు చక్కని నాటిక ఒకటి వ్రాశారు. ఇం కెందరి కవితకో ఈ కథ అవలంబనమైనది.

ఇప్పుడి "శబరి"ని పద్య కావ్యంగా శ్రీమతి భోగరాజు టిక్కిమ్మగారు రచించారు. (శబరి—భోగరాజు టిక్కిమ్మ ప్రూఫ్సు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా, వెల 1—0—0.)

ప్రాచీన గాథలలో, వానిలోని ఏ అంశాలనో తీసుకొని వ్రాస్తున్నప్పుడు అప్పటి వాతావరణమూ, పాత్రలూ, తరిత్రా ఇవన్నీ అలా అనుభవింపు చేసుకొని ఆ పద్యాలలోనే ఆ వస్తు తత్త్వ పరిణామాన్ని ప్రత్యక్షీకరించడం ఒక పద్ధతి.

అట్లా కాక ఆ ప్రాచీన కథను తీసుకొని, అప్పటి సమస్యలనూ వారిని చిత్రించి అప్పటి కొన్ని ఇప్పటి కొన్ని కలియుతో కొంత సంవర్ధనగా మేళవించి చేసే పద్ధతి ఉపయోగించుకొన్నారు కవి అన్న సంగతి కోసం రచించిన పద్ధతి.

నాకంటే వారికి తొలి పద్ధతి నచ్చినంతగా నచ్చి పద్ధతి కనుక్కుంటిని.

ఇందులో శబరి ఒక "సంకమం దుర్బుంచిన అమ్మ" "కీచక కులంలో" పుట్టినా కరుణ కలది పతివ్రత నాయనా సమాంతరంలో ఆత్మ పుట్టి నాకు మొదట్లో నచ్చి నంగా ఉంటోంది.

కాలం మారింది కనుక ఇప్పుడు ఆ అభిప్రాయం అర్థరహితం అనిపించింది.

[illegible]

"[illegible]

[illegible]

"[illegible]

[illegible]

"[illegible]

చిన్నకథ

(గత సంచిక తరువాయి)

మధ్యాహ్నం తీరిగ్గా అందరమూ క్రింది బంగిలా దగ్గరకు చేరాము. ఏదో కబుర్లలో పడ్డారు వేనుమా పెద్ద మామాలాళ్ళలో పాటు పై బంగిలాలో సామాన్లు సిద్ధపెడ్తున్నాను.

శాస్త్రి, మా మామా లిద్దరు వెనుకనూ, మా వరస బావమరిది సుబ్బారావూ ఒక బలు గా కలిసి తిరుగుతున్నారు. ముగ్గురి చేతుల్లోనూ చేతి కర్రలు ఉన్నాయి. అని పుచ్చుకొని అక్కడే జలజా వాళ్ళు ఉన్న ప్రదేశంలో తిరుగుతూ ఆ చేతికర్ర గురించే మాట్లాడుకోవడం మొదలు పెట్టారు. మరి కొంతసేపటికి సుబ్బారావు వెళ్ళి ఒక డజను అరటిపళ్ళు కొని పట్టుకొని వచ్చాడు. వాటిలో ఒక కోతిని ఆకర్షించాడు. అది స్థిరంగా ఎరిదజను అరటిపళ్ళు అంకోగ్గా అరగించేసింది. సుబ్బారావు దానికి తన చేతికర్ర అందించాడు. అది ఆ కర్ర పుచ్చుకొని గంతులేస్తూ అటూ ఇటూ తిరుగుతూ అందర్నీ నవ్వించింది.

తన్ను అలుపు ఏట్టిందాలని పిరంతా ప్రయత్నం చేస్తున్నారని తెలిసి కూడా జలజ సలుగురితో పాటు తనూ నవ్వేసింది.

ఉడుకుమోత్తనం ఎచ్చి జలజ తన చేతికర్ర పారవేస్తుందేమో నని సుబ్బారావు అనుకొన్నాడు. కాని అదీ జరగలేదు. అదో దాన్ని స్కూటైనా పెట్టి మర్చిపోతుందేమోనని మోహన్ అనుకొన్నాడు. అదీ జరగలేదు. ఆమెకు తన అభిప్రాయాన్ని ఈ విధంగా తెలియపరిస్తే ఆమె "ఇది నా చేతిలో బాగుండలేదు" అని అనుకొని పిడిపెడులుండే మోనని మా శాస్త్రి అనుకొన్నాడు. అదీ జరగలేదు. జలజ చాలా నిబ్బరంగా ఉన్నది.

మా వదినగారూ వాళ్ళూ అక్కడే ఉన్నారు కాని వీళ్ళ నేమీ చూపులతోనైనా మందలించలేదు. పెళ్ళిలో ఆ మాత్రపు పరదాలైనా లేకపోతే మరీ "డల్"గా ఉంటుందన్నారు మా అన్నగారు కూడా. సుబ్బారావు తన ఎత్తు పారకపోయినకొద్దీ మరింత పట్టుదల వచ్చింది—ఆమె నెలా అయినా సరే ఉడి కిద్దామని.

అక్కను వాళ్ళకు దగ్గరలో కూర్చుని మోహనూ శాస్త్రీ నీదగ్గరగా రమ్మని సద్యాయి చదవడం మొదలు పెట్టాడు. రెండు నిమిషాల తర్వాత ఒక పద్యాన్ని పట్టుకొని కాసేపు నాలికీయనైన తుగిలోనూ, మరికొంతసేపు వివిధ కపులు పాడే పద్ధతులలో చదవడం మధ్య మధ్య ఆపి జలజ వంక కొంటెగా చూడడం మొదలు పెట్టాడు. ఇల్లా చేస్తున్నాడు. జలజ తానున—జలజా తానున వానవాది—ఇల్లాగా ఆ పద్యాన్ని రెండు ముక్కలు కలుపుకొని ముందుకు వెనుకకు వెనక్కు వెళ్ళడం మళ్ళీ వెనక్కు రావడం—ఈ ధోరణిలో పావుగంట గడిచింది. అంతా నవ్వడం "ఓఛేష్"అనడం జరిగింది.

కాని జలజ కిమ్మనలేదు.

రెండు గంటలకు అంతా కాస్త నడుం వాల్చారు. వోపికఉన్న వాళ్ళు చాందాయణం చేసి వచ్చారు. మా వదినగారు పై బంగాళాకు వచ్చి పిల్లలకు తలలు దువ్వి పాయంకాలానికి వాళ్ళకు కావలసిన కాఫీలూ—పాలూ ప్లాస్కుల్లో పోసుకొన్నది. చేను కాఫీ త్రాగుతూ మా వదినగారితో "వదినమ్మా వదిన మొత్తంమీద ఆ పిల్లకు కోసం పూర్తిగా పోయింది. అది సరేగాని ఆ పిల్లను మనింట్లో కట్టేసుకొని ఏర్పాటేమైనా ఉందేమో చూడు." అన్నాను. ఆ మాటలు ఆవిడ నే నేదో పరిహాసానికి అన్నాను అనుకొని కాస్త కోపంగా నా వంక చూసింది. "అట్టే పరిహాసం కాదు. నిజంగానే అంటున్నా. అల్లా దేవతా మా రెండో అమ్మాయికి ఇంత అందమైనవాడు పిల్లా వడ్డుంది. నువ్వు అంతగా అనిపిస్తుంటే ఆ చేతికర్ర ఒకరింగానూ అడ్డుంది" అన్నాను. ఆవిడ నవ్వింది.

అప్పటికే నవ్వేసినా ఆవిడగారి మనస్సులో ఆ ఆలోచన నిజంగానే నాటుకొంది. అందుకే రాజమండ్రి వెళ్ళగానే జలజా వాళ్ళ తల్లి తండ్రులతో ఆ విషయాన్నే మాట్లాడి వెంటనే ఉత్తరం వ్రాయిస్తానని కూడా అన్నారట. ఈ విషయాన్నే మా అమ్మమ్మ కూడా మా పెద్దమ్మ వాళ్ళతో చాలా సేపు మాట్లాడిందట. ఇంత దూరం వెళ్ళందని నాకు తెలియదు. అందుకనే దిగువ తిరుపతికి ప్రయాణాన్నే రెండు బస్సుల్లోఉన్న పెళ్ళివారంతా సమ్మకొంటున్నప్పుడు జలజ వచ్చినా ప్రక్కనే రావడం చూచి మా అక్కగారు నవ్వినప్పుడు గానీ బస్సు కదిలి క్రిందకు వెళుతుండగా జలజ "ఇదిక్కడైనా మర్చిపోతా నేమోనని భయంగా ఉన్నదండీ" అని వెనుదిగి ఆ చేతి కర్ర నా చేతికిచ్చినప్పుడు— "ఓహో పెద్ద బావగార్ని మర్చిపోకుండా పట్టుకొని వస్తున్నావు కాబోలు. పిల్లాడు ఏం తన్నుకుపోతే" అని మా వదినగారు పరిహాసం వాడినప్పుడు గానీ జలజ అంత అలా సిగ్గు పడిపోవడం ఎందుకు జరిగిందో నాకు సమంగా బోధ పడలేదు: ఇంతలో పిల్లకు ఇంత సిగ్గు వచ్చేసిందేమో అని మాత్రమే అనిపించింది. అమె నా యెడల మొదటినుంచీ గౌరవంగా మెలగడంవల్ల నాకు అంతగా ఆశ్చర్యం కూడా కలగలేదు. నా ఒళ్ళో కూర్చున్న మా పెద్ద పిల్లను మెల్లగా వాళ్ళ అమ్మగారిద్దకు ఎంపించేసి ఆ చేతికర్రను పుచ్చుకొనినాను. ఆ కాసేపైనా ఆ చేతి కర్ర నా చేతిలో ఉండడం తటస్థ పడ్డది కదా అని నాకు సంతోషం కలిగింది. అందుకనే "మెల్లగా దాన్ని కాస్తా దక్కించేసుకొన్నట్లున్నానే? అని మా కొత్త బావగారు ఏరిపోనికి దిగినా "అట్టే లేదండీ" అని మాత్రమే అని వూరుకొన్నాను ఆ చేతికర్ర వంక ఆప్యాయంగా చూస్తూ.

కారు వేగం కదిలిపోతున్నది. నా ప్రక్కనే కూర్చున్న జలజ ప్రక్కగా క్రిందకు దొర్లిపోతున్నట్లున్న ప్రకృతి దృశ్యాలనూ లోయలనూ కారు వేగంగా దాటేస్తున్న మలుపులనూ చప్పటికప్పుడు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ—తన ఆశ్చర్యాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ—కారు మలుపు తిరిగినప్పుడల్లా 'నాకు భయం వేస్తున్నది సుమండీ" అంటూ దీర్ఘాలు తీస్తూ మాట్లాడడం మొదలు పెట్టింది.

మా వదినగారేదో సంభాషణ కూడా మొదలు పెట్టింది. కాని నాకు ఎవరి మాటలూ రుచించ లేదు. ఆ చేతి కర్రను చూస్తూ మౌనంగా గడపడమే బాగుందని అనిపించింది. అందువల్లనే నేను ఏ సంభాషణలోనూ పాల్గొనక—ఆ చేతికర్రను పరీక్షగా ఆపేక్షగా లోలోపల మెచ్చుకొంటూ చూస్తూ కూర్చున్నాను.

కారు అన్ని మెలికలూ తిరిగి కొండరికి అమిత భయం కలిగించినా సుగాయూనంగా పరుగెత్తుకొనివచ్చి సురక్షితంగా రైలు స్టేషన్‌కు చేరుకొన్నది.

* * * *

మా సామాన్లన్నీ ఓ పెద్ద కుప్పగా ప్లేటు ఫారంమీద పడేశాము. అదవాళ్ళంతా తల తిరుగుపుచ్చుకొని మీసం నిద్దుకోడం ఓదర్తా అనిపించింది. అదొక పెద్ద జమీందారు పోజు అనిపించింది. మంచి కవిగారిలా ఉన్నాడని అనిపించింది. నోట్లో ఒక చుట్ట కూడా ఉంటే మహాకవి కాటూరివారిలా ఉంటాడని అనిపించింది. అట్టే కాదు. ఆయన మీసం కొంత నెరసి ఉంటుంది. అదీ గాక అది అర్చితా పై నెదిపనుండీ వాలుతూ ఉన్నట్లు ఉంటుంది. మరి నీ మీసమేమో ప్రక్కలకు ప్రాకుతున్నట్లుగా అంతా నల్లగా ఉంది. ఆ పొగము నీ కెల్లా ఎన్నుందర్యూ? పైగా ఆ జుట్టు..?

ఈ ప్రశ్న రాగానే పోనీ అయితే కృష్ణ శాస్త్రిగారిలా దర్శనా ఉన్నాను. అని సరిపెట్టుకోవా లను కొన్నాను.

అట్టే అదీ లాభం లేదు. ఆయన జుట్టు తీరే వేరు. అది గిరజాల జుట్టు. నీది పెద్దదేవాచ్చు కాని క్రాపింగు. అదీ గాక ఆయన నీ వయస్సులో బలంగా లావుగా నిగనిగలాడుతూ జమీందారు బిడ్డలా ఉండేవాడు. పైగా నీ అంత పొడగరి కాదు."

ఇక అక్కణ్ణించి నే నెవరిలా ఉంటానా అని వితర్కించుకొన్నాను. కవి సార్వభౌమ విశ్వనాథ వారికి నా వయస్సులో ఉండగా—నా లాగానే ఆయన మనిషి. సన్నగా పొడవుగా ఉన్నా మీసం—క్రాపూ ఉండేవి కాదని సరిగ్గానే జ్ఞాపకం వచ్చింది. చివరకు కాసేపు తుమ్మలవారిలా ఉంటానని గట్టిగా అనిపించింది. రంగులో ఎత్తులో మొబలైన కొన్నింటిలో పోలిక సరిపోయినా—జుట్టూ—మీసం ముఖం—వీటిని సరిగ్గా జ్ఞాపకం తెచ్చుకోనేసరికి "కాదు" అనిపించింది.

"పైగా ఆయన కళ్ళలో కనిపించే నూర్జనం నీ కళ్ళల్లో లేదు" అని ఎవరో గట్టిగా అంటు న్నట్టు అనిపించింది.

"సరే పోన్లే—నేను నేనుగా ఉన్నాను. ఎవర్నీ పోలిక పోయినా నేను అందంగానే ఉన్నాను" అనుకొన్నాను చివరకు. ఈ చేతికర్ర నా చేతిలో ఉండడంచేతనే కదా వారితో పోల్చుకోవాలని ఈ కాసేపు ప్రయత్నం చేశాను అని అనుకొని ఆ చేతికర్రను క్రిందనుంచి పై దాకా పంచకొంగుతో తుడిచాను.

కాసేపు లాల్చీ సర్దుకొన్నాను. గుండీలు పెట్టుకొన్నాను. జారిపోతున్న ఉత్తరీయం సరిగ్గా వేసుకొన్నాను. క్రాపు సరి చేసుకొని ఒకటి రెండుసార్లు ఆ ప్రయత్నంగా నవ్వుకొన్నాను. అల్లా ఆ చేతికర్ర ఎడమ చేతికి తగిలించుకొని హుందాగా నిలబడి ఒక్క వద్య అశువుగా చెప్పాలని అనిపించింది. ప్రయత్నంగా రెండు పాదాలు పూర్తి అలు వాయి కూడా. నా పెదిమలు సన్నని రాగంతో స్పందనం చెందుతూ కదులుతున్నాయి.

అంతలో ఆమె జలజ నన్ను నాకు ప్రక్కగా కొంచెం వెనుగ్గా నిలబడినట్లు అనిపించి ప్రక్కకు తిరిగాను.

జలజ నా వంకే చూస్తూ నవ్వుతోంది.

వచ్చి ఎంతసేపయింది? ఏమో! అరెరె! ఇంద కటినుండి ఈ తతంగమంతా జరిగేదుతూనే ఉన్నదా ఏమిటి చెప్మా! అయితే అల్లా స్టేషనుకు చేరుకోగానే అందరిలో చెబుతూ అలలు నట్టి న్నుందేమో! ఎన్నో భజనాలు కలిగాయి. తొట్రుపాటు కలిగింది.

"రండి—రండి" అంటూ కుర్చీ చూపించి నేనూ కూర్చున్నాను.

ఆమె నా వంక చూచి ఆప్యాయంగా నవ్వుతూ "మీరు బాగ్యానికి కూడా కవిగారి లాగానే కన్పిస్తున్నారండీ" అన్నది.

నాకు నిజంగా అందం మీయ్యింది.

చిన్నపిల్ల అయినా మంచి మాట అన్నది. హృదయానికి సంతోషం కలిగిందే నాలా అన్నది. ఒక్క చిన్న కాస్తం ఒకటి ఆమెకు అంకితం ఇచ్చేదామా అనిపించింది కూడా.

ఆమె ఇంకా నవ్వుతూనే "ఏదో కవిత్వంలో పద్యాన్నున్నారు. కాఫీ తెచ్చానే లేదా ఏమిటి?" అని సర్వరుకు పిల్చి కాఫీ తెప్పించి నా కప్పు ముందరకు నెట్టింది. కాఫీ నెమ్మదిగా త్రాగాను ఆ చేతికర్ర మరికొన్ని నిమిషాలయినా నా దగ్గర ఉంటుందా కదా అని.

ఆమె నేను కాఫీ త్రాగుతున్నప్పుడు ఏదో యుద్ధాలాపంగా అన్నట్లు "అది మీకు జ్ఞాపకమున్నదే మీకు నచ్చిందా అండీ?" అని అడిగింది.

తోందని ఎక్కిళ్ళు, ఏకాకి పెదులోందని ఒకళ్ళు మా ప్రయాణం పెద్దమనాడ కూలబడ్డారు.

జలజ అందరినీ పలకరిస్తుంది. వాళ్ళందరికీ మంచినీళ్ళు అందించింది. మా సరిసంగేరు జలజ కో పని కూడా చెప్పింది.

జలజ పెల్లగా నా దగ్గరకు వచ్చి "ఏమండీ అల్లా కాస్త తోడుగా వస్తారా? మా వాళ్ళకు కాఫీ కావాలట. నేను కూడా కాఫీ గొంతులో పోసుకోవాలి" అన్నది.

నేను జలజ వెంట హోటలుకు బయలు దేరాను.

హోటలులో ప్రవేశిస్తూ ఉండగానే ఎదురుగా ఉన్న నిలువుటద్దంలో నా ప్రతిబింబం కన్పించింది. ఒక్కక్షణం నిలబడి లోపలకు వెళ్ళాను. ప్లాస్కూ, మరి వెంబా అక్కడుంటున్న ఒక బల్లమీద పెట్టి "మీరు కూర్చోండి—నేను కాస్త ముఖం కడుక్కొని వస్తాను." అని జలజ లోపలకు వెళ్ళింది.

నేనా అద్దం ముందరగా నిలబడే ఉన్నాను. నా ముఖంపైన కాస్త దుమ్ము పడ్డట్లు అనిపించి వంట కొంగులతో తుడుచుకొన్నాను.

ఆప్రయత్నంగా నా మనిషేలు నీసాపైకి వెళ్ళింది. మీసం సర్దుకొన్నాను. ఆ చేతికర్ర

శ్రీ

మురయా

పుచ్చుకొని మీసం సర్దుకోడం ఓదర్తా అనిపించింది. అదొక పెద్ద జమీందారు పోజు అనిపించింది. మంచి కవిగారిలా ఉన్నానని అనిపించింది. నోట్లో ఒక చుట్ట కూడా ఉంటే మహాకవి కాటూరివారిలా ఉంటానని అనిపించింది. అట్టే కాదు. ఆయన మీసం కొంత నెరసి ఉంటుంది. అదీ గాక అది అర్చితా పై నెదిపనుండీ వాలుతూ ఉన్నట్లు ఉంటుంది. మరి నీ మీసమేమో ప్రక్కలకు ప్రాకుతున్నట్లుగా అంతా నల్లగా ఉంది. ఆ పొగము నీ కెల్లా ఎన్నుందర్యూ? పైగా ఆ జుట్టు..?

ఈ ప్రశ్న రాగానే పోనీ అయితే కృష్ణ శాస్త్రిగారిలా దర్శనా ఉన్నాను. అని సరిపెట్టుకోవా లను కొన్నాను.

అట్టే అదీ లాభం లేదు. ఆయన జుట్టు తీరే వేరు. అది గిరజాల జుట్టు. నీది పెద్దదేవాచ్చు కాని క్రాపింగు. అదీ గాక ఆయన నీ వయస్సులో బలంగా లావుగా నిగనిగలాడుతూ జమీందారు బిడ్డలా ఉండేవాడు. పైగా నీ అంత పొడగరి కాదు."

ఇక అక్కణ్ణించి నే నెవరిలా ఉంటానా అని వితర్కించుకొన్నాను. కవి సార్వభౌమ విశ్వనాథ వారికి నా వయస్సులో ఉండగా—నా లాగానే ఆయన మనిషి. సన్నగా పొడవుగా ఉన్నా మీసం—క్రాపూ ఉండేవి కాదని సరిగ్గానే జ్ఞాపకం వచ్చింది. చివరకు కాసేపు తుమ్మలవారిలా ఉంటానని గట్టిగా అనిపించింది. రంగులో ఎత్తులో మొబలైన కొన్నింటిలో పోలిక సరిపోయినా—జుట్టూ—మీసం ముఖం—వీటిని సరిగ్గా జ్ఞాపకం తెచ్చుకోనేసరికి "కాదు" అనిపించింది.

"పైగా ఆయన కళ్ళలో కనిపించే నూర్జనం నీ కళ్ళల్లో లేదు" అని ఎవరో గట్టిగా అంటు న్నట్టు అనిపించింది.

"సరే పోన్లే—నేను నేనుగా ఉన్నాను. ఎవర్నీ పోలిక పోయినా నేను అందంగానే ఉన్నాను" అనుకొన్నాను చివరకు. ఈ చేతికర్ర నా చేతిలో ఉండడంచేతనే కదా వారితో పోల్చుకోవాలని ఈ కాసేపు ప్రయత్నం చేశాను అని అనుకొని ఆ చేతికర్రను క్రిందనుంచి పై దాకా పంచకొంగుతో తుడిచాను.

కాసేపు లాల్చీ సర్దుకొన్నాను. గుండీలు పెట్టుకొన్నాను. జారిపోతున్న ఉత్తరీయం సరిగ్గా వేసుకొన్నాను. క్రాపు సరి చేసుకొని ఒకటి రెండుసార్లు ఆ ప్రయత్నంగా నవ్వుకొన్నాను. అల్లా ఆ చేతికర్ర ఎడమ చేతికి తగిలించుకొని హుందాగా నిలబడి ఒక్క వద్య అశువుగా చెప్పాలని అనిపించింది. ప్రయత్నంగా రెండు పాదాలు పూర్తి అలువాయి కూడా. నా పెదిమలు సన్నని రాగంతో స్పందనం చెందుతూ కదులుతున్నాయి.

అంతలో ఆమె జలజ నన్ను నాకు ప్రక్కగా కొంచెం వెనుగ్గా నిలబడినట్లు అనిపించి ప్రక్కకు తిరిగాను.

జలజ నా వంకే చూస్తూ నవ్వుతోంది.

వచ్చి ఎంతసేపయింది? ఏమో! అరెరె! ఇంద కటినుండీ ఈ తతంగమంతా జరిగేదుతూనే ఉన్నదా ఏమిటి చెప్మా! అయితే అల్లా స్టేషనుకు చేరుకోగానే అందరిలో చెబుతూ అలలు నట్టి న్నుందేమో! ఎన్నో భజనాలు కలిగాయి. తొట్రుపాటు కలిగింది.

"రండి—రండి" అంటూ కుర్చీ చూపించి నేనూ కూర్చున్నాను.

ఆమె నా వంక చూచి ఆప్యాయంగా నవ్వుతూ "మీరు బాగ్యానికి కూడా కవిగారి లాగానే కన్పిస్తున్నారండీ" అన్నది.

నాకు నిజంగా అందం మీయ్యింది.

చిన్నపిల్ల అయినా మంచి మాట అన్నది. హృదయానికి సంతోషం కలిగిందే నాలా అన్నది. ఒక్క చిన్న కాస్తం ఒకటి ఆమెకు అంకితం ఇచ్చేదామా అనిపించింది కూడా.

ఆమె ఇంకా నవ్వుతూనే "ఏదో కవిత్వంలో పద్యాన్నున్నారు. కాఫీ తెచ్చానే లేదా ఏమిటి?" అని సర్వరుకు పిల్చి కాఫీ తెప్పించి నా కప్పు ముందరకు నెట్టింది. కాఫీ నెమ్మదిగా త్రాగాను ఆ చేతికర్ర మరికొన్ని నిమిషాలయినా నా దగ్గర ఉంటుందా కదా అని.

ఆమె నేను కాఫీ త్రాగుతున్నప్పుడు ఏదో యుద్ధాలాపంగా అన్నట్లు "అది మీకు జ్ఞాపకమున్నదే మీకు నచ్చిందా అండీ?" అని అడిగింది.

"ఆ. ఆ. బాగానే ఉందండీ" అని పిల్చు నేను సరిపోయినని అనుకొంటుందని భయపడి వివరక. లాను. మరీ బాగుందని గట్టిగా అంటే నేను దానిపై మోజు పడుతున్నానని తెలిసిపోతుందే—అల్లా తెలిసిపోతే ఆమె ఏదో అలుసు పట్టేస్తుందేమో నని లోపల నాకు భయం.

"ఏది రూపాయలు పెట్టి కొనేశాను. అంత వెల ఉంటుందా అండీ" అని అడిగింది జలజ. మామూలు చేతికర్రలకు నిలువ కట్టువచ్చు. మరి దీనికి నగిషీ పని చేశారు. ఆ సిమాము తల మా దండి ఎల్లా వెళ్ళాడో! అది అతకడం ఎంత బాగుంది. అలువంటి పనితనానికి నిలువలు కట్టడం కన్నమంటి. నా పర్చేస్యంలో మీరు పడగ్గానే కొన్నారని అంటారా" అన్నాను.

ఆ మాటలకు ఆమె సంతోషించింది.

తాను కాఫీ త్రాగేసి—ప్లాస్కుల్లో కాఫీ—మరి చెంబులో పాలూ పోయండుకొని, "పదండి పోదాం" అని బయలుదేరింది.

దారిలో "మీ మరచెంబు మీరు తీసుకొని నా చేతికర్ర నా కిచ్చేయండి" అని అంటుందేమోనని భయపడ్డాను.

కాని ఆమె ఆ ప్రసక్తి తీసుకొని రాలేదు.

మరేదో మాట్లాడుతోంది.

"మీ రచనలు అన్నీ చదివాను. మిమ్మల్ని మాదాలని, మీ పరిచయం కలిగించుకొని ఒకసారి నమస్కారమైనా చెయ్యాలని చాలాసార్లు అనిపించింది. అవకాశం కలిసి వచ్చింది. అనుకోకుండా మిమ్మల్ని చూడడం—మీ పరిచయం కలగడం కూడా జరిగింది. అందుకు మీ అక్కగారికీ, మా డాక్టర్‌గారికీ ప్రత్యేకంగా నా కృతజ్ఞత చెప్పుకోవలసి ఉన్నది. మరి మీకు ఉట్టి చేతుంతోనే నమస్కరించాను" అన్నది జలజ నవ్వుతూ.

నేను సంతోషంగా నవ్వుతూ "మీరు నా రచనలు అన్నీ చదివినందుకూ—పైగా అంత నమ్మకంతో రచయితతో పరిచయమనీ—బాగున్నాయనీ చెప్పినందుకూ నాకూ ఏమైనా నేనే ఇచ్చుకోవాలి. ఓ పని చేస్తా. మొన్న ఈ మధ్య అచ్చయిన పుస్తకాలు పంపిస్తాను" అన్నాను.

అంతలో మేం స్టేషనుకు వచ్చేశాము.

* * * *

నేను సరాసరి మా సామాన్లదగ్గరకు వెళ్ళి పెట్టేసి రెండు పుస్తకాలు తీసి ఆమె కందియ్యబోయాను. ఆమె చిరునవ్వులో అందుకోబోయి అంతలో ఆగి "వూరికే ఇచ్చేస్తున్నా రేమిటీ?" అన్నది.

"ఏం డబ్బు పుచ్చుకోమంటారా ఏమిటి? ఖర్మం. ఇవి నేను సొంతంగా వేయించినవి కావు. ఎవరో రాంపేరారు వేశారు. నా కో పాతిక ప్రతులు ఇచ్చారు" అంటూ ఆమె వంక చూచాను. ఆమె పెద్దగా నవ్వుతూ "థరేరాండీబాబగారూ" అని ఆ మాటకు నాలిక కొరుక్కొని ఆగి "మీరు స్వయంగా అట్టు వేయించాలనీ—అని మాకు ఇచ్చు సామ్ము చేసుకోనే వ్యాపారపు జ్ఞానం మాకు ఉందని నేనులనుకోవడమేలేదు. అది కాదు పుస్తకాలన్నా నేరూ అదీ వ్రాసి ఇస్తారు కదండీ మీ పనులు" అన్నది.

"అదా....అట్టుడు మరచాను" అని కలం అందుకొన్నాను. కాని గొస్స చిక్కే వచ్చింది. ఏమని వ్రాస్తే బాగుంటుందో వెంటనే స్ఫురించలేదు. మామూలుగా వ్రాసే మాటలు ఏవీ రుచించలేదు. మీ పంట కుటుంబంలోనికి క్రొత్త కోడలుగా వచ్చేయాలని ఆశీర్వదిస్తూ" అని ప్రారంభిస్తే అనుకొన్నా గాని—అది సాహసమనీ—పూర్వపరాలు తెలియకుండా ఇలా వ్రాయకుండా.....

అని ఆశీర్వదిస్తూ,

రచయిత.

అని వ్రాసి సంతకంచేసి ఇచ్చేశాను. ఆమె చూచి నవ్వుతూ "ఏదో భావ కవిత్వం వ్రాసినట్లున్నారే" అన్నది. "అట్టే కొద్దిరాలం పోనిచ్చి నన్ను ఆ పుస్తకాలే నేను ఇప్పుడు అడుగుకొన్న మాటలు వ్రాసి ఇస్తాను" అని నేను నవ్వాను.

ఆమె నవ్వుకొంటూ వెళ్ళి ఆ పుస్తకాలు భద్రపరిచింది. తన పెట్టెకు తాళం వేసుకొని జలజ రెండు నిముషాల తర్వాత దరవరా తిరిగి వస్తూనే "మర్చిపోయేదన్ని నువ్వండీ" అని నేను ఓ అంటు నిముషాల ముందు నా పెట్టెమీద ఉంచిన ఆ చేతి కర్ర చప్పున తన చేతిలోకి తీసుకొని మాటైనా చెప్పకుండా, వెనక్కైనా తిరిగి చూడకుండా పరవరా వెళ్ళిపోయింది.

నాకు కొంచెం కష్టం వేసింది.

"ఒకవేళ మర్చిపోతే మాత్రం నేను జ్ఞాపకంచేసి ఇవ్వనా ఏమిటి?" అని అంటాను అనుకొంటిని.

కాని, ఏమీ లచకుండా అల్లా చూస్తూ ఉండిపోయాను.

జలజసరాసరి మా వదినగారూ వాళ్ళు కూర్చున్న చోటుకు వెళ్ళింది. మా సతీమణిగారికి కాఫీ ఇచ్చి మా పిల్లలకు మరచెంబులో ఉన్న చిన్న గ్లాసులో పాలు పట్టింది. మా పెద్దపిల్ల మా వదినగారి పిల్లలతో ఆటలో పడ్డది. కాసేపు వారంతా ఇష్టాగోష్ఠిలో పడ్డారు. మా క్రొత్త బావగారు మా వెనకాల బస్సులో వచ్చిన శాస్త్రి వాళ్ళనూ, మా అక్కమ్మగారినీ వెంటబెట్టుకొని దిగువ తిరుపతి వూళ్ళోకి వెళ్ళారు. వాళ్ళు తిరిగి వచ్చేసరికి నేను ఆడవాళ్ళకుదూరంగాఒక పెట్టెమీద కూర్చున్నా జలజ ఆ చేతికర్ర పుచ్చుకొని ప్లాటుఫారంమీద అటూ ఇటూ తిరుగుతోంది. సద్యవాళ్ళలో ఏదో సరదామీద వాళ్ళను నవ్వస్తున్నది.

ఇంతలో మా శాస్త్రి వాళ్ళు వచ్చారు.

వాళ్ళు రావడంలో ప్లాటుఫారం కళ కళలాడింది. ఓ బండి వచ్చి ఆగినంత సందడి కనిపించింది. మోహన్—సుబ్బారావూ — ప్లాటుఫారంమీద చెరొక చివరనుండీ ఎదురు బదురుగా బయలు దేరడం తమ చేతనున్న చేతికర్ర లూపుకొంటూ కొంతసేపు పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకొంటూ మరికొంతసేపు అడుగులో అడుగు వేసుకొంటూ ముందుకుసడవడం—మధ్యలో కలుసుకొన్నప్పుడు "హల్లో....క్లేమమా—ఈ చేతికర్రఎక్కడ కొన్నారండీ—చాలా బాగుంది" అని అనడం మళ్ళీ ఏమీ జరుగనట్టే ముందుకు సాగిపోవడం ఇల్లా చేశారు.

కొంతసేపు తర్వాత శాస్త్రి చేతిలో ఉన్న ఒక పెద్ద పూలబుట్ట అందుకొని సరాసరి మా వదినగారి దగ్గరకువెళ్ళి "ఇని అందరికీ పంచండి" అని చెప్పి వచ్చాడు. నన్నూ "జలజకు కాసేపు ఎక్కువ ఇవ్వండి" అన్నాడు.

అందరూ ఆ పూలమాలలు ధరించారు.

మా శాస్త్రి నన్ను చెయ్యి పట్టుకొని అక్కడకు తీసికొని వెళ్ళి నా చేత రామచంద్రీ డాక్టర్‌గారికి నా పుస్తకాలు ఇప్పించాడు.

అతను ఆమెతో ఏదో ప్రసంగం చేస్తూ—"జలజ ఆ పూలమాలెట్టుకొంటే ఎంతో చక్కగా ఉందండీ—ఇందాకటినుంచీ ఆ చేతికర్ర పుచ్చుకొని తిరుగుతుంటే ఏదోలా ఉంది" అన్నాడు.

ఆమె నవ్వు పూరుకొన్నది. ప్రక్కనే తన్ను జలజ మాత్రం పూరుకోక "మీరంతా నన్ను ఏదో ఒక్కతో రాడం కన్నమ్మల్రా" అంటూ వెనుదిగా పరిగెత్తి పారిపోయింది.

మా వదినగారు వాళ్ళు వెనుకనే వచ్చారు. ఆ పూలదండ ఆవిడ నే నేదో పరిహాసానికి అన్నాను. ఆ మాటలు ఆవిడ నే నేదో పరిహాసానికి అన్నాను అనుకొని కాస్త కోపంగా నా వంక చూచింది. "అట్టే పరిహాసం కాదు. నిజంగానే అంటున్నా. అల్లా దేవతా మా రెండో అమ్మాయికి ఇంత అందమైనవాడు పిల్లా వడ్డుంది. నువ్వు అంతగా అనిపిస్తుంటే ఆ చేతికర్ర ఒకరింగానూ అడ్డుంది" అన్నాను. ఆవిడ నవ్వింది.

అప్పటికే నవ్వేసినా ఆవిడగారి మనస్సులో ఆ ఆలోచన నిజంగానే నాటుకొంది. అందుకే రాజమండ్రి వెళ్ళగానే జలజా వాళ్ళ తల్లి తండ్రులతో ఆ విషయాన్నే మాట్లాడి వెంటనే ఉత్తరం వ్రాయిస్తానని కూడా అన్నారట. ఈ విషయాన్నే మా అమ్మమ్మ కూడా మా పెద్దమ్మ వాళ్ళతో చాలా సేపు మాట్లాడిందట. ఇంత దూరం వెళ్ళందని నాకు తెలియదు. అందుకనే దిగువ తిరుపతికి ప్రయాణాన్నే రెండు బస్సుల్లోఉన్న పెళ్ళివారంతా సమ్మకొంటున్నప్పుడు జలజ వచ్చినా ప్రక్కనే రావడం చూచి మా అక్కగారు నవ్వినప్పుడు గానీ బస్సు కదిలి క్రిందకు వెళుతుండగా జలజ "ఇదిక్కడైనా మర్చిపోతా నేమోనని భయంగా ఉన్నదండీ" అని వెనుదిగి ఆ చేతి కర్ర నా చేతికిచ్చినప్పుడు— "ఓహో పెద్ద బావగార్ని మర్చిపోకుండా పట్టుకొని వస్తున్నావు కాబోలు. పిల్లాడు ఏం తన్నుకుపోతే" అని మా వదినగారు పరిహాసం వాడినప్పుడు గానీ జలజ అంత అలా సిగ్గు పడిపోవడం ఎందుకు జరిగిందో నాకు సమంగా బోధ పడలేదు: ఇంతలో పిల్లకు ఇంత సిగ్గు వచ్చేసిందేమో అని మాత్రమే అనిపించింది. అమె నా యెడల మొదటినుంచీ గౌరవంగా మెలగడంవల్ల నాకు అంతగా ఆశ్చర్యం కూడా కలగలేదు. నా ఒళ్ళో కూర్చున్న మా పెద్ద పిల్లను మెల్లగా వాళ్ళ అమ్మగారిద్దకు ఎంపించేసి ఆ చేతికర్రను పుచ్చుకొని నాకు సంతోషం కలిగింది. అందుకనే "మెల్లగా దాన్ని కాస్తా దక్కించేసుకొన్నట్లున్నానే? అని మా కొత్త బావగారు ఏరిపోనికి దిగినా "అట్టే లేదండీ" అని మాత్రమే అని వూరుకొన్నాను ఆ చేతికర్ర వంక ఆప్యాయంగా చూస్తూ.

కారు వేగం కదిలిపోతున్నది. నా ప్రక్కనే కూర్చున్న జలజ ప్రక్కగా క్రిందకు దొర్లిపోతున్నట్లున్న ప్రకృతి దృశ్యాలనూ లోయలనూ కారు వేగంగా దాటేస్తున్న మలుపులనూ చప్పటికప్పుడు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ—తన ఆశ్చర్యాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ—కారు మలుపు తిరిగినప్పుడల్లా 'నాకు భయం వేస్తున్నదండీ సుమండీ" అంటూ దీర్ఘాలు తీస్తూ మాట్లాడడం మొదలు పెట్టింది.

మా వదినగారేదో సంభాషణ కూడా మొదలు పెట్టింది. కాని నాకు ఎవరి మాటలూ రుచించలేదు. ఆ చేతి కర్రను చూస్తూ మౌనంగా గడపడమే బాగుందని అనిపించింది. అందువల్లనే నేను ఏ సంభాషణలోనూ పాల్గొనక—ఆ చేతికర్రను పరీక్షగా ఆపేక్షగా లోలోపల మెచ్చుకొంటూ చూస్తూ కూర్చున్నాను.

కారు అన్ని మెలికలూ తిరిగి కొండరికి అమిత భయం కలిగించినా సుగాయూనంగా పరుగెత్తుకొనివచ్చి సురక్షితంగా రైలు స్టేషన్‌కు చేరుకొన్నది.

* * * *

మా సామాన్లన్నీ ఓ పెద్ద కుప్పగా ప్లేటు ఫారంమీద పడేశాము. అదవాళ్ళంతా తల తిరుగుపుచ్చుకొని మీసం నిద్దుకోడం ఓదర్తా అనిపించింది. అదొక పెద్ద జమీందారు పోజు అనిపించింది. మంచి కవిగారిలా ఉన్నానని అనిపించింది. నోట్లో ఒక చుట్ట కూడా ఉంటే మహాకవి కాటూరివారిలా ఉంటానని అనిపించింది. అట్టే కాదు. ఆయన మీసం కొంత నెరసి ఉంటుంది. అదీ గాక అది అర్చితా పై నెదిపనుండీ వాలుతూ ఉన్నట్లు ఉంటుంది. మరి నీ మీసమేమో ప్రక్కలకు ప్రాకుతున్నట్లుగా అంతా నల్లగా

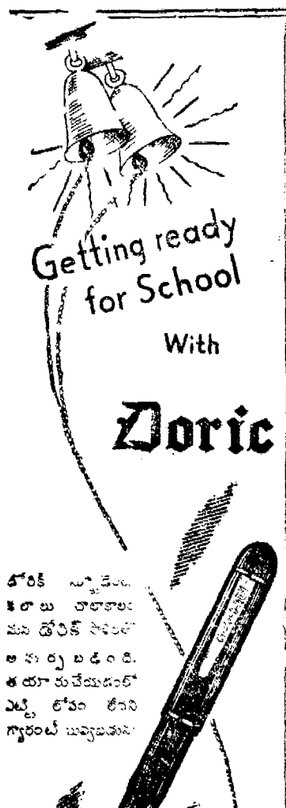

తోరికి స్కూలుకు కలాలు చాలాకాలం మన డోరిక్ పెన్సిల్ అనుకూలపడింది. తయారు చేయడంలో ఎట్టి లోపం లేనిది గ్యారంటీ యివ్వబడును.

DORIC PRODUCTS
Hornby Road, Bombay
BP-3/MAL

ప్రకటన

"రోక్ (ట్రామ్సు)' విజయవాడ 1. వారు తెలియజేయునది. మా మద్రాస్ బ్రాంచిలో, నారాయణుల రంగారావుకు 20-2-57 నుంచి, మా కంపెనీలో ఎట్టి సంబంధం లేదు.
రోక్ (ట్రామ్సు) (లిమిటెడ్) విజయవాడ-1.

హెవాం సినె ప్రొజెక్టర్

మీ ఇంట్లోనే చిత్రాలు చూడవచ్చు. మీ స్నేహితులకు బంధువులకు, సినిమా తారలు అందాన్ని, తెర మీదనే చిత్రాలు మీ ఇంటిలో నే 4'×3' స్క్రీన్ మీద 35 ఎం.ఎం. ఫిలిములను మా పరిచి సంతోషపెట్టవచ్చును. ఇది చార్జీతో కాని, పిసి-డిసి బ్యాటరీలతో కాని పని చేయును. చిన్న సైజు రు 14/- పెద్ద సైజు రు 18/-10 ఫిలిం ఉచితము. అదనపు ఫిలిం గజం 8 అణాలు; పి. పి. చార్జీలు రు 3/-వత్యేక గుడ్డ తెర రు. 2-12-0.

పి. పి. ద్వారా పంపబడును.

ATOMIC CORPORATION, (A.P.)
Post Box No. 4088, BOMBAY-7.

CONCESSION SALE

సగంధరకంటె తక్కువ
ఒకవారం మాత్రమే.
ప్రతిదిరస్సం.గ్యారంటీ

జర్మన్ అలారం	14/-12/-
మరియర్	14/-14/-
పాకెట్ వాచి	16/-11/-
మరియర్ రేడియం	26/-13/-

NO 57 SIZE 10½

5 జా. రోల్డ్‌గోల్డు	22/-20/-
15 జా. రోల్డ్‌గోల్డు	32/-30/-
15జా. రో.గో. 10 [illegible]	2/-35/-

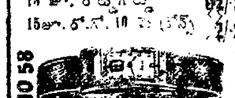

NO 58 SIZE 7½

5 జా. రోల్డ్‌గోల్డు	32/-30/-
15 జా. రోల్డ్‌గోల్డు	72/-35/-
15జా. రో.గో. 10 [illegible]	3/-40/-

NO 59 SIZE 10½

15 జా. వాటర్ ప్రూఫ్	80/-35/-
21 జా. వాటర్ ప్రూఫ్	35/-45/-
51 మోడల్ పాకెట్ వాచ్	6/-7/-
రాజా వాచ్ జర్మన్	14/-6/-
స్టీల్ మోడల్	30/-12/-DOZEN
మెన్ షర్ట్స్ మోడల్	36/-6/-DOZEN

FREE INDIA WATCH CO.
P.O.BAG NO.6724 CAL.7

"పృథువు"—మద్రాసు గవర్నమెంటు స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ అండ్ క్రాఫ్ట్స్‌లో ఏర్పాటు చెయ్యబడిన కళాప్రదర్శనంలోని ఒక చిత్రరువు
—చిత్రకారుడు శ్రీ ఎల్. షణ్ముగసుందరం

విభిన్నమైన శైలులలో విశిష్టమైన చిత్రాలు

—మద్రాసు కళాప్రదర్శనం సమీక్ష

మద్రాసులోని గవర్నమెంట్ స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ అండ్ క్రాఫ్ట్స్‌లో ఈ ఏటితో కళాశిక్షణ పూర్తిచేసికొంటున్న విద్యార్థుల ఆరవ వార్షిక చిత్రకళా ప్రదర్శనం స్కూల్ భవనంలో ఏర్పాటు చెయ్యబడింది. మద్రాసులోని అమెరికన్ కాన్సుల్ జనరల్ శ్రీ హెన్రీ స్. రాంసే దీనికి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. ఈ సంస్థ వైస్-ప్రిన్సిపాల్ శ్రీ కె. సి. ఎస్. పణిక్కర్ అధ్యక్షవహించారు. ఈ ప్రదర్శనం మార్చి 10 వ తేదీవరకు ఉదయం తొమ్మిది గంటలనుంచి రాత్రి ఏడు గంటలవరకు తెరచి వుంటుంది.

మద్రాసులోని యువ చిత్రకారులు ఈ ఏడు రచించిన తైలవర్ణచిత్రాలు, వాటర్ కలర్ చిత్రాలు, డ్రాయింగ్‌లు, వారు మలచినశిల్పాలు-అన్నీ కలిపి మొత్తం 250 కి పైగా ఈ ప్రదర్శనంలో వున్నాయి. విద్యాశిక్షణ పూర్తి చేసికొంటున్న విద్యార్థులు గడచిన 12 నెలలలోను సాగించిన ఉత్తమకళాసృష్టికి ప్రదర్శనం దర్పణం వంటిదని చెప్పవచ్చు.

అయితే, ఈ చిత్రకారులలో అధిక సంఖ్యాకులను తైలవర్ణ చిత్రరచనే ఎక్కువగా ఆకర్షించినట్లు కనబడుతుంది. చెప్పుకుమంది కళాప్రేమికులు, కళాపోషకులు నడిచినట్టు మద్రాసు చిత్రకారులు వర్ణచిత్రాల పట్ల ఆకర్షణ ఎక్కువ. శ్రీ ఎల్. సీతారామ్, శ్రీ టి. కృష్ణారావు, శ్రీ ప్రసాదరావు, శ్రీ పెరుమాళ్, శ్రీ ఏ. జి. కె. దళీల భూతలోపరి దృశ్యాలను చూస్తే నేటి భారత చిత్రకారులపై ఇంప్రెషనిజం ప్రభావం ఎలా ప్రసరిస్తున్నదీ వ్యక్తమౌతుంది.

వ్యక్తి చిత్రణ చేసే చిత్రకారులు కొద్ది మంది మాత్రమే వున్నప్పటికీ వాటర్‌కలర్‌లోను, తైలవర్ణంలోను వీరు విరివిగా సృష్టించిన చిత్రరువులను చూస్తే తిరిగి వీరు ముందుకు వస్తున్నట్టు కనబడుతుంది. వారిలో శ్రీ సోమనాథరావు త్వరలో పైకి రాగలడని చెప్పవచ్చు—తగిన ప్రోత్సాహం కల్పిస్తే వాటర్ కలర్స్‌లో అతడు సృష్టించిన శీర్షములో సౌకుమార్యంతోపాటు సమ్మిళిత భావచిత్రణ కూడా

(మిగతా 7 వ కాలంలో)

(5 వ పేజీ తరువాయి)

ఆయనకు తుష్టి కలిగి అల్లా అన్నాడు కాని మరోటి కాదు. నువ్వేపీ బెంగపెట్టుకో నక్కర్లేదు" అని చెప్పినా అవిడ పూరుకోక ఆవున్నెండి! ఎవరి పిచ్చి వారి కానందం. నే వారోజున పరోపకారం ఎక్కువ పెట్టి పొడరు దబ్బు కొంటే! దబ్బు పొడుచేస్తున్నానని, అది జీవితావసరంకాదనీ, ఆడవాళ్లకు అల్లాంటి వాటిమీద వ్యామోహం పెరిగిపోతున్నదనీ ఏమో అంటూ పెద్ద ఉపన్యాసం వప్పజెప్పారు. ఇప్పుడు మీరు చేసిన పని మహా బాగుంది" అని వాదనకు దిగింది. నేను నెమ్మదిగా జారుకోక తప్పిందికాదు.

* * * *

మూడోనాడు నేను ప్రయాణమయ్యాను. విశాఖపట్నం ప్రయాణం ఒంటరిగా చేయవలసి వచ్చింది. అనకాపల్లిదాకా వచ్చే మా సుబ్బారావు ముందుగా వెళ్లిపోయాడు. మా పెద్దమ్మ మా ఆవిడనూ పిల్లలనూ పది రోజులు ఉండుకొనిగాని పంపనన్నది. అందుకు మా అక్కమ్మ ప్రోద్బలం—మా ఆవిడ సరే ననడం జరిగింది.

నేను ఏమనడానికీ అవకాశం లేకపోయింది. నా బెడ్డింగు నద్దుకొని దానిపైన ఆ చేతి కర్రను భద్రంగా ఆనించిపెట్టి లోపలకు వెళ్లి జనతాలో ఎక్కి బెడ్డింగుపై బర్తు మీద పర్చుకొని, గోడ ప్రక్కగా వరుపు ఆడుగున నా చేతి కర్రను భద్రపరుచుకొని అల్లా చూస్తూ పడుకున్నాను. ఎప్పుడు విశాఖ చేరుతానా ఎప్పుడు దీన్ని అందరికీ చూపుతానా అని కాసేపు ఆరాటపడ్డాను.

ఎంత కష్టపడి దీన్ని సంపాదించాను! ఆమె ఎంత మనసుపడి కొనుక్కున్నదీ! ఆమెకు నాపై ఎంత గౌరవం కలుగకపోతే దాన్ని నాకు అయాచితంగా ఇచ్చేస్తుంది! ఇలా ఏదో ఆలోచన సాగిపోయింది. శాస్త్రి అంత ఇదిగా విమర్శించాడేం? నా మనస్సు సరియైన సమాధానంకోసం చాలా సేపు మథనపడ్డది.

కావచ్చు. నాది వ్యామోహమే కావచ్చు. అంతి అందమైన వస్తువును చూచి వ్యామోహపడడం—అది ఆశ్చర్య ఉపయోగకరమైన వస్తువు కాకపోయినా చాలా శ్రమపడి సంపాదించడం— దీని కంతటికీ నాలో అజ్ఞాతంగా దాగివున్న ఒకానొక చిన్న నిరపాయకరమైన బలహీనత కారణం కావచ్చును. అల్లా అని ఒప్పుకోడానికి వెల్లివస్తానని అందరితోనూ చెప్పవచ్చాను. నన్ను సాగనంపడానికి మా శాస్త్రి స్టేషనుదాకా వచ్చాడు. మా పేరి నాయుడు బెడ్డింగు పుచ్చుకొని ముందు నడుస్తుండగా, నేను మా శాస్త్రితో మాట్లాడుతూ ఆ చేతికర్ర పుచ్చుకొని అల్లా నడిచి వెళ్లడం నా కేదో చింత ఆనందాన్ని కలిగించింది. అందుకు మా శాస్త్రి నావంక చూచి చిరునవ్వు నవ్వుతూ నెమ్మదిగా "ఏమోయ్ అది నీ చేలోకి పచ్చినప్పటి నుంచీ నీ ప్రవర్తనే మారిపోయింది. మీ మెంత ప్రయత్నం చేసినా అమెమా కివ్వలేదు. చిత్రంగా నీ కిచ్చేసింది. బహుశా మోజు తీరిపోయాక పారేద్దా మనుకొంటుంటే నీవు తటస్థపడి ఉంటావు. ఒక చిన్న యెత్తుమేసి నీకు అప్పచెప్పేసింది. ఏమిటో పిచ్చి వ్యామోహాలు!" అని పలికినట్టు మాగి అల్లా అన్నాడు:

"పూర్వం నాకు కొంతమంది కొన్ని చిన్నచిన్న వస్తువులకోసం ఎంతో కంటె ప్రయాసపడటంలో అర్థమయ్యేది కాదు. ఇప్పుడు ప్రత్యక్ష అనుభవం కలిగింది."

నేను ఏమీ పూరుకొన్నాను.

* * * *

నా చే అప్పంచిరకుమా బేదు. ఈసారి మా శాస్త్రితో ఈ ప్రస్తావన చిన్నపిల్లలు ఆసక్తితో గానా ఈ పాటే తెలుతాను. చెప్పి "ఇదు చెమంతకప్పు కాదయ్యా—దీన్ని నువ్వు మాకు చెప్పకపోతే నువ్వు మాకు చెప్పకపోతే నువ్వు మాకు చెప్పకపోతే